

Progressiv Læring

– Tydelige mål og kontinuerlig feedback

UNDERSVINGS
MINISTERIET
STYRELSEN FOR
UNDERSVISING OG KVALITET

FASTHOLDELSES
TASKFORCE

Progressiv Læring

- Tydelige mål og kontinuerlig feedback

Redaktion:

Niklas Örmfeld, LæringNu

Kristine Hecksher, FastholdelsesTaskforce

Erik Findalen, FastholdelsesTaskforce

Preben Holm, FastholdelsesTaskforce

Svend Erik Sørensen, FastholdelsesTaskforce

Redigering af tekst og korrektur:

Trine Frederiksen, journalist, KOMMPAGNIET

Design og layout

Presse- og Kommunikationssekretariatet,

Undervisningsministeriet

Fotos:

Ulrik Jantzen, Das Büro

Jan Christensen

Michael Elbo

Pernille Benkjær

Conni A. Parsner

Oplag: 1.000

Tryk: GP-Tryk A/S

ISBN:

Trykt udgave: 978-87-603-3135-0

Web-udgave: 978-87-603-3134-3

Dette hæfte kan downloades på www.fahot.dk eller www.emu.dk.

Udgivet af FastholdelsesTaskforce

© Undervisningsministeriet, 2017

Indhold

Forord	4
Introduktion	6
Baggrund	6
Fokus og formål	7
Målgruppe	7
Teori og praksis	9
PL-hjulet	10
Tydelige læringsmål	14
Før- og eftertest	17
Relationskompetence	18
Feedback	21
Fra en vellykket pædagogisk indsats til daglig drift	24
Teamarbejde	24
Eksempler fra praksis	26
Skolen for Klinikassistenter og Tandplejere (SKT), København	27
Herningsholm Erhvervsskole	30
ZBC, Næstved	32
Niels Brock, København	34
Perspektiver	36
Litteratur og bidragsydere til hæftet	39

Forord

Med dette hæfte vil FastholdelsesTaskforce udbrede kendskabet til og informere om værktøjet Progressiv Læring. Hæftet skal give undervisere på erhvervsskolerne mod, indsigt og inspiration til at afprøve elementerne i Progressiv Læring i deres undervisning, til gavn for eleverne.

Hæftet belyser det teoretiske og metodiske grundlag for værktøjer og metoder i Progressiv Læring og giver en række eksempler på, hvordan man kan bruge dem i praksis.

FastholdelsesTaskforce er et landsdækkende, satspuljefinansieret initiativ, der blev etableret i 2013 af Ministeriet for Børn, Undervisning og Ligestilling (Nu "Undervisningsministeriet"). Formålet med FastholdelsesTaskforce er at støtte og motivere de unge, som har udfordringer, med at gennemføre en erhvervsfaglig uddannelse.

FastholdelsesTaskforce har samarbejdet med 47 erhvervsskoler om at styrke de unges mulighed for at gennemføre deres erhvervsuddannelse.

13 skoler har deltaget i indsatsen Progressiv Læring:

- Rybners
- Roskilde tekniske Skole
- Skolen for klinikassistenter, Aarhus
- Skolen for klinikassistenter, København
- Tradium, Randers
- Skive Handelsskole
- Learnmark, Horsens
- HANSENBERG, Kolding
- Herningsholm Erhvervsskole, Herning
- ZBC, Næstved
- Tietgenskolen, Odense
- Niels Brock
- SOSU Nord

I indsatsen er der afprøvet en række værktøjer, der er udviklet i det tidligere satspuljeprojekt Fastholdelseskaravanen. Til hvert værktøj er der valgt en ekstern leverandør, som har stået for kompetenceudvikling og træning på skolerne af de undervisere og ledere, der har været med i indsatsen.

De pædagogiske værktøjer i den samlede indsats:

- Motivationspædagogik
- Helhedsorienteret undervisning
- Progressiv læring
- Den sproglige dimension
- Pædagogisk ledelse

Alle skolerne har i tæt samarbejde med FastholdelsesTaskforce implementeret mindst ét af de pædagogiske værktøjer gennem et kompetenceudviklingsforløb for undervisere og ledere, som har været tæt knyttet til den praktiske undervisning.

I forløbene har underviserne lært om metoder, redskaber og værktøjer til at styrke elevernes motivation og involvering, så de er blevet trygge ved at bruge dem, når de skal tilrettelægge og gennemføre deres undervisning. På 10 af skolerne, modelskolerne, har der desuden været særligt fokus på pædagogisk ledelse med et udviklingsforløb for lederne.

FastholdelsesTaskforce takker alle for deres engagement og samarbejde. Tak til alle, der har bidraget til dette hæfte.

København, maj 2017
Helga Bojesen
Teamleder

Introduktion

Baggrund

Værktøjet blev udviklet på baggrund af erfaringer fra forskellige dele af Fastholdelseskaravanens arbejde med pædagogisk værkstedsledelse, før- og efter- test i undervisningen og drengeperspektivet. Det er metoder og værktøj, der også bliver underbygget forskningsmæssigt.

Læringsfællesskaber, der giver mening

Der findes mange pædagogiske teknikker og værktøjer til at skabe gode læreprocesser for eleverne på erhvervsskolerne. Med elevernes motivation som drivkraft handler al god læring dog om at skabe meningsfulde læringsfællesskaber.

Det skal give personlig mening for eleverne at deltage i undervisningen. Den form for meningsfuld læring opstår, når eleverne kan sætte det, de skal lære i forbindelse med deres eget liv og egne erfaringer, og når de får mulighed for at indgå i nogle fællesskaber omkring læring, der giver dem nye erfaringer.

Spørgsmål, du med fordel kan stille som underviser:

- Hvad er elevernes erfaringsbaggrund?
- Hvilket livsperspektiv ser eleven med uddannelsen?
- Hvordan kan faget bidrage til at skabe et meningsfyldt perspektiv i elevens liv?
- Hvordan kan vi sammen skabe et godt fællesskab omkring læring på uddannelsen?
- Hvordan kan vi skabe et socialt miljø, som støtter læring og fællesskab?

Erfaringer viser, at kompetenceudviklingsforløb fungerer bedst, når de gennemføres i en vekselvirkning mellem teori og praksis. Andre erfaringer viser, at de unge opnår stort udbytte af undervisningen, når der er klare og faste rammer omkring læringsprocesserne med tydelig instruktion og feedback i fagligt fokuserede læringsfællesskaber.

Fokus og formål

Progressiv Læring blev udvalgt som ét af fire pædagogiske værktøjer, ministeriet ville afprøve på erhvervsskolerne. For at sikre en god implementering deltog ledere og undervisere i et kompetenceudviklingsforløb. Et større antal erhvervsskoler har i løbet af 2013 til 2017 deltaget i initiativet for så der kunne indhentes viden om, hvordan værktøjerne konkret er blevet brugt. Det er sket i samarbejde med konsulenter fra Inteam og Schmidt & Schmidt, som har været leverandører til Progressiv Læring.

Formålet med indsatsen er at støtte flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse, og bidrage til, at flere unge i målgruppen gennemfører en erhvervsfaglig uddannelse. Et andet mål med indsatsen er at styrke erhvervsskolernes succes med at få flere unge til at påbegynde og gennemføre en erhvervsfaglig uddannelse og i samme omgang give skolerne et kvalitetsløft.

Værktøjet Progressiv Læring handler om at videregive nogle metoder, der kan styrke et positivt læringsmiljø, læringsfællesskaber, tydelige mål og kontinuerlig feedback. Gennem Progressiv Læring kan underviseren dermed bedre fremme og sandsynliggøre elevens progression samt vise, hvad metoderne betyder for at fastholde eleverne.

Målgruppe

Målgruppen for indsatserne er unge primært mellem 15 og 25 år, der har potentiale for en erhvervsfaglig uddannelse, men som af forskellige grunde har vanskeligt ved at gennemføre en uddannelse. Der vil være særlig fokus på unge

Elever lærer bedst, når undervisningen foregår ud fra tydelige læringsmål, hvor eleverne jævnligt modtager konstruktiv feedback.

Formålet for underviseren er at motivere og engagere eleverne gennem:

- tydelige læringsmål og positive forventninger til elevernes progression.
- læringsaktiviteter, der er relevante i forhold til mål og som sikrer, at eleverne faktisk bruger tiden på disse aktiviteter
- viden om den enkelte elevs læring og progression ved at give eleven tydelig faglig feedback og hyppige succesoplevelser
- aktiverende og meningsfulde processer og læringsfællesskaber

For FastholdelsesTaskforce har det været målet bedre at kunne fastholde elever, der har udfordringer med at gennemføre en erhvervsuddannelse og gennem metoderne i Progressiv Læring at styrke læringsmiljøet og den pædagogiske formidling af det faglige stof.

drengene, da de oftere falder fra eller foretager flere omvalg. Effekten af kompetenceudviklingsforløbene bliver evalueret af konsulenter fra Rambøll Management Consulting i foråret 2017.

Teori og praksis

Flere erfaringer og teorier ligger bag indholdet i Progressiv Læring. En væsentlig kilde kommer fra den newzealandske uddannelsesforsker John Hattie og hans værk "Synlig læring for undervisere" baseret på omkring 60.000 undersøgelser. 245 millioner elever og undervisere verden over har deltaget.

John Hattie har forsket i, hvad der påvirker elevers læring. Næsten alt, hvad vi undervisere kan finde på, virker og påvirker eleven, så det interessante er, hvad der har stor effekt.

Progressiv Læring tager udgangspunkt i nogle af topscorerne i John Hatties undersøgelser:

Indflydelsesfaktor	Effektstørrelse
Elevforventninger/selvrapporing	1.44 (Meget stor effekt)
Lærerens troværdighed	0.90 (Meget stor effekt)
Formativ evaluering	0.90 (Meget stor effekt)
Klassediskussion	0.82 (Meget stor effekt)
Lærertydelighed	0.75 (Meget stor effekt)
Feedback	0.75 (Meget stor effekt)

Figur 1: Eksempler på indflydelsesfaktorer med meget stor effektstørrelse (Hattie 2013).

I Progressiv Læring er følgende elementer valgt ud til at kunne bruges på de danske erhvervsskoler:

- PL-hjulet
- Tydelige læringsmål
- Før- og eftertest
- Feedback
- Relationskompetence

PL-hjulet

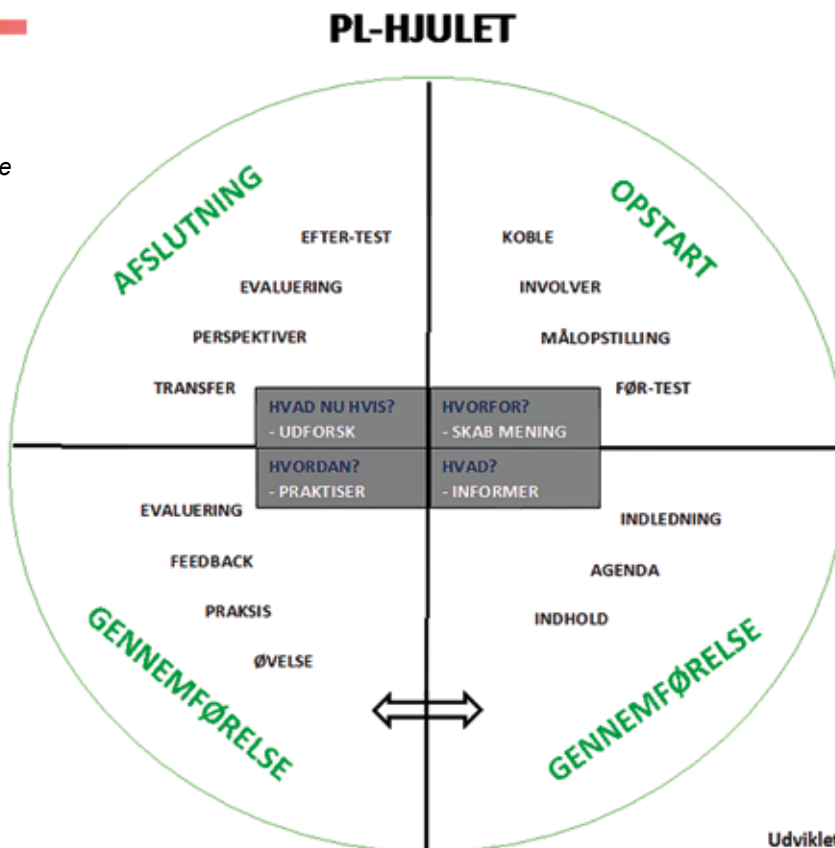
PL-hjulet er en hjørnesteen i Progressiv Læring. Det er et planlægningsværktøj, der samler anbefalinger om tydelige læringsmål, feedback og differentiering af undervisningen. PL-hjulet kan være med til at sikre, at du husker at afsætte tid til fx feedback, og at du tænker de forskellige faser ind i undervisningen.

Du kan benytte PL-hjulet i tre dimensioner

- Når du planlægger undervisningen
- Når du gennemfører undervisningen
- Når du evaluerer undervisningen (fx via kollegial sparring)

Figur 2: PL-hjulet;
Opstart, Gennemførelse
og Afslutning

Elementerne i PL-hjulet

PL-hjulet systematiserer synlighed, planlægning, dialog og feedback gennem hele processen for både lærer og elever.

Opstart

Underpunkterne til Opstart i PL-hjulet skal sikre, at planlægningen tænker elevernes forudsætninger med, så indholdet giver mening for alle elever. Derudover skal planlægningen være tydelig omkring mål og formål samt sikre, at der er progression i undervisningen.

Koble

Hvad: Få en kort oplevelse af, hvad der skal ske

Hvorfor: Skabe mening, fokus og opmærksomhed

Fx: Se en kort video eller deltage i en øvelse

Involvare

Hvad: Deltage og reflektere over ovenstående oplevelse.

Hvorfor: For at aktivere eleven.

Fx: Tale om videoen eller reflektere over øvelsen.

Målostilling

Hvad: Præsentere tydelige målpinde, der giver energi til forløbet eller lektionen.

Hvorfor: Skabe mening, klarhed og motivation.

Fx: Sjove omskrevne målpinde på tøjsnore eller holdets facebookgruppe.

Førtest

Hvad: En aktivitet som måler elevens viden om emnet.

Hvorfor: Skabe motivation, fokus hos eleven og værdifuld information om differentiering til underviseren.

Fx: En quiz via Socrative (Socrative.com) eller Kahoot (getkahoot.com) en brainstorm om emnet på en tavle.

Hjulet kan sammen med en før- og en eftertest af eleverne give nødvendig viden til at skabe meningsfulde feedback- og læringssamtaler i undervisningen.

Gennemførelse (Informér)

Elementerne i denne del af PL-hjulet skal sikre mening og overblik for eleverne. Derfor er det vigtigt, at der skabes rum til dialog med eleverne inden undervisningen.

Indledning

Hvad: Fængende introduktion til det faglige budskab (personlig vinkel fra underviser).

Hvorfor: Gøre eleven interesseret og underbygge underviserens troværdighed.

Fx: En personligt oplevet historie fra virkeligheden – praksisnær og i øjenhøjde.

Agenda

Hvad: Dagens program – aktiviteter og tidsfrister.

Hvorfor: Skabe tryghed og overblik.

Fx: Skrive program på tavlen eller direkte i de udleverede opgaver.

Indhold

Hvad: Selve indholdet (det du underviser i).

Hvorfor: Fordi eleven skal opnå denne viden eller færdigheder.

Fx: Vise en Powerpoint, forklare mundtligt eller aktive selvtilegnelse (læse, google, lytte mm.).

Gennemførelse (praktisér)

I denne del af PL-hjulet ligger fokus på feedback fra eleverne. Her kan underviseren med fordel bruge spørgerammen fra Lærings- og trivselsbarometer til at gå i dialog med eleverne. Materialet kan være med til at skabe rum til feedback fra elever til underviser.

Hent vejledningen til Lærings- og trivselsbarometeret på www.fahot.dk/materialer

Øvelse

Hvad: Træne den tilegnede viden.

Hvorfor: Læring, fordi eleverne aktiverer og reflekterer over deres viden.

Fx: Løse opgave på papir eller deltage i en fysisk øvelse.

Praksis

Hvad: Træne i en simuleret virkelighed.

Hvorfor: Læring ved "at gøre" (taktil).

Fx: Skifte bremsen på en bil eller åbne en butik.

Feedback

Hvad: Give formativ feedback på øvelsen.

Hvorfor: Skaber læring og progression – hvad er næste skridt?

Fx: Skab tydelige rammer for, hvordan feedback gives på opgaven og processen, eller bed elever om at give feedback til hinanden.

Evaluering

Hvad: Evaluering og vurdering af øvelsen.

Hvorfor: Giver viden om øvelsen havde effekt på læringen

Fx: Spørgsmål som "Hvad fik I ud af øvelsen?" og "Er det en form vi skal fortsætte med?"

Afslutning (Udforsk)

Denne del af PL-hjulet fokuserer på evaluering af det gennemførte forløb, hvor fokus er på det videre arbejde for såvel underviser som elever.

Transfer/Perspektivér

Hvad: En aktivitet, hvor underviser får eleverne til at tænke kreativt, og væk fra det netop lærte.

Hvorfor: Sikre, at læringen kan bruges i andre sammenhænge.

Fx: Brainstorm over, hvilke koblinger der er til andre fag, eller hvor denne færdighed ellers kan bruges.

Evaluering

Hvad: Afrunding og evaluering af hele forløbet.

Hvorfor: Kende elevens tilvækst i læring og tilfredshed med forløbet.

Fx: Spørgeskema vedrørende form og aktiviteter. Mundtlig evaluering af dagen, hvor du som underviser fx kan spørge: "Hvad tager du med fra dagen?" og "Er målene nået?"

Eftertest

Hvad: En aktivitet, som måler elevens viden om emnet.

Hvorfor: Skabe selvindsigt og gejst hos eleven, der samtidig giver værdifuld feedback på undervisningens effekt

Fx: En quiz via Socrative.com eller en ny brainstorm på tavlen

Få flere input til pædagogiske redskaber på www.EMU.dk.

Gå ind under "Erhvervsuddannelser" og derefter ind under "Viden og pædagogiske redskaber"

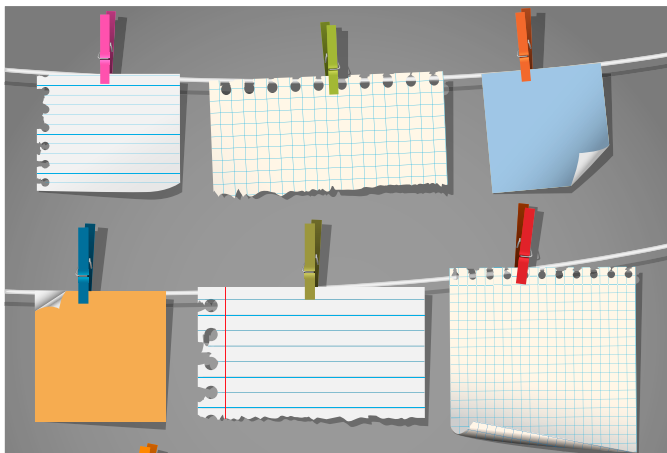
Tydelige læringsmål

"Synlig undervisning og læring forekommer, når læring er det eksplicitte og tydelige mål, når det er tilpas udfordrende, og når underviseren og eleven begge (på hver deres måde) søger at finde ud af om, og i hvilken grad, målet er opfyldt".

(Citat John Hattie)

Det er vigtigt at opstille tydelige og synlige mål for dit overordnede undervisningsforløb, den enkelte lektion og den enkelte elev. Målene skal skabe mening for eleven og gerne tilføje energi og motivation.

Tip: Hvordan kan eleverne se målene? Hæng fx en tøjsnor op i lokalet.

Figur 3: Tøjsnoren: Eksempel på synlige mål

De mål du opstiller skal være entydige, specifikke, motive-rende og forståelige for eleverne.

Du kan arbejde med tre forskellige niveauer, når du opstiller mål:

Overflademål - orienteret mod tilegnelse af viden

Dybdemål - orienteret mod forståelse og dybere mening

Begrebsmål - orienteret mod anvendelse i nye sammenhænge

Se figur nedenfor om 'Mål – Silo' og hjælpeark 'Mit forløb' til anvendelse ved din beskrivelse af mål på de tre niveauer.

Læringsmålene skal altid være en kombination af de tre niveauer, og den præcise kombination afhænger af den konkrete sammenhæng.

MIT FORLØB

 UNDERVISNINGSMINISTERIET

 FASTHOLDELSES
 TASKFORCE

OVERFLADEMÅL:

DYBDEMÅL:

BEGREBSMÅL:

Schmidt & Inteam

Figur 4: Mål-silo: De tre målniveauer

Øvelse

Brug f.eks. målsiloen i din egen undervisning, når du planlægger, forbereder og gennemfører et forløb. Det medvirker til at skabe tydelige mål på hvert niveau, når der differentieres i undervisningen, og det skaber læringsfællesskaber på tværs.

Eksempler på, hvordan du omsætter de tre niveauer til konkrete læringsmål se figur:

Overfladeforståelse	Fx kende Pythagoras' sætning	Fx nævne fem instrumenter til tandudtrækning	Fx at eleven kan referere til debet og kredit
Dybdeforståelse	Eleven forstår, hvordan man beregner hypotenusen ud fra kateterne	Eleven kan sammenligne og opsummere fordele og ulemper ved de forskellige instrumenter	Eleven forstår og kan vælge den korrekte konto ved bogføring
Begrebsforståelse	Eleven kan bruge Pythagoras til at beregne materialeforbruget til et tag med hældning	Eleven kan trække en tand ud efter en faglig korrekt standard	Eleven kan lave en saldobalance og konkludere herfra

Figur 5: Mål-silo i praksis

Før- og eftertest

Med udgangspunkt i de tydelige læringsmål kan underviseren fremstille en før-test.

Før-testen består af en kombination af:

- spørgsmål med entydige svar (overflademål)
- spørgsmål med fortolkningsmuligheder (dybdemål)
- spørgsmål, der lægger op til elevens selvstændige stillingtagen (begrebsmål).

Spørgsmålene kan dække både teoretiske og praktiske mål.

Der er flere formål med at gennemføre en før-test. Eleverne får en klar fornemmelse af forventningerne, i hvilken retning det kommende læringsforløb går, og på hvilket niveau det forventes, at eleven arbejder.

Underviseren får desuden en dybere indsigt i, hvad elevernes forudsætninger til arbejdet med læringsforløbet er.

- Før-testen gennemføres, når målene er præsenteret for holdet.
- Læringsforløbet afsluttes med en efter-test, der kan være helt identisk med før-testen.

Tip: Brug fx det gratis program www.socrative.com til at lave online quizzes

Relationskompetence

John Hatties forskning bekræfter, at underviseren påvirker eleverne meget. Herunder er underviserens relationskompetence, lærer-elev-relationen, helt essentiel for at opnå faglig progression.

Hattie taler om fire faktorer:

- Varme
- Tillid
- Empati
- Positive relationer

Du kan gennem kollegial sparring blive klogere på dine egne og dine kollegers relationskompetencer.

Kollegial sparring er en god metode til at efterprøve relationskompetencen i praksis. Inviter en kollega med ind i undervisningen og få feedback på de ovenstående punkter.

Forslag til kollegial sparring

Gennem kollegial sparring kan du som underviser blive klogere på, hvordan eleverne opfatter dig. Du kan fx få en kollega til at give dig feedback ved at bruge "Lærings- og trivselsbarometeret", hvor du som underviser får feedback på det, du gør.

Hent Lærings- og trivselsbarometeret på www.fahot.dk/materialer

Der kan spørges ind til:

- Hvordan observerer dine elever **varme** (omsorgsfuldhed) hos dig?
- Hvordan observerer dine elever **tillid** (høje forventninger og opmuntring) hos dig?
- Hvordan observerer dine elever **empati** (at du antager deres perspektiv på læring) hos dig?
- Hvordan oplever du dine handlinger matcher dine intentioner om **positive relationer**?

Du kan få mere at vide i hæftet Kollegial Sparring: www.fahot.dk/materialer

Feedback

At give løbende feedback er en væsentlig faktor for elevens progression. Vil du have succes med feedback, kræver det, at du planlægger tid og rammer for feedback i din undervisning og gør det tydeligt i den ramme, du sætter for eleverne, at "nu er det feedback-tid".

Spørg dig selv, som underviser:

- Forstår eleverne, at de nu får feedback?
- Er kriterierne for opgaven tydelig og med klare mål?
- Er der skabt en god kultur, så feedback modtages konstruktivt?
- Har eleverne værktøjer, sprog og rammer til at give en konstruktiv feedback til hinanden?

I en feedbacksamtale med eleven kan underviseren tage udgangspunkt i tre centrale spørgsmål til feedback, som understøtter den formative evaluering:

- Feed up: Hvor er jeg (elev) på vej hen (tjekke om målene er tydelige)?
- Feedback: Hvordan klarer jeg (elev) mig (spørger ind til status)?
- Feed forward: Hvor skal jeg (elev) hen herfra (skaber idéer til næste skridt)?

Du kan som underviser give feedbacken til eleven eller stille spørgsmålene og på den led skabe det rum, hvor eleven gennem refleksion kan ændre adfærd, lære og omsætte ny viden. Ved ofte at bruge spørgsmål som disse, træner du samtidig elevens evne til at modtage feedback og skaber en god kultur for støtte hos den enkelte elev.

Feedback kan gives på forskellige niveauer og skabe rum for konstruktiv refleksion.

Figur 6: De fire feedbackniveauer

Alt efter hvilket formål, der er med feedbacken, kan du som underviser sætte fokus på forskellige niveauer af opgaveløsningen. Det kan fx være:

"Dine beregninger er rigtige"

(opgaveniveau)

"Måden du kom frem til svaret var lidt snørklet, hvilke andre måder kan du bruge?"

(procesniveau)

"Du var hurtig til at komme i gang i dag og humøret var i top, selv da det blev svært"

(Selvregulering)

"Hvordan vil du selv vurdere din svejsning?"

(opgaveniveau)

"Hvordan har du brugt tiden og din gruppe i denne opgave?"

(Procesniveau)

"Du fandt ud af, at du ikke forstod opgaven, så hvordan kan du næste gang gøre mig opmærksom på det?"

(Selvregulering)

Ros og anerkendelse er vigtige parametre i arbejdet med at skabe relation til eleven og elevens trivsel. Men husk, at tom ros ikke giver nogen læring: Fx "Du er dygtig" (til hvad og hvorfor?)

Fra en vellykket pædagogisk indsats til daglig drift

Når en underviser eller et team af undervisere har trådt nye pædagogiske stier i det didaktiske og metodiske landskab, er det ofte forbundet med et øget forbrug af ressourcer i form af tid og penge. På den baggrund har organisationen ofte en forventning om, at indsatsen vil sætte sig blivende spor i form af nye metoder og indsatser. Det er på dette

tidspunkt gavnligt for ledelse og medarbejdere at standse op og i fællesskab kigge tilbage på de nye stier og mønstre, der er skabt.

- Hvordan undgår vi, at stierne ikke gror til og forsvinder?
- Hvad skal vi ikke gøre?
- Hvad skal vi gøre mere af eller på andre måder?

Teamarbejde

Oftest er det ikke hele teamet, som har deltaget i udviklingsarbejdet. Derfor er det væsentligt, at de øvrige teammedlemmer involveres før, under og efter et konkret pædagogisk udviklingsarbejde, så de løbende forholder sig til erfaringerne med de nye metoder og redskaber i undervisningen.

Teamet kan med fordel have fokus på at indarbejde de nye redskaber og metoder i den enkelte undervisers pædagogiske værktøjskasse gennem kollegial sparring (se evt. hæftet Kollegial Sparring).

Når undervisningen skal planlægges kan teamet sætte tid af til, at underviserne overværer hinandens undervisning i de sammenhænge, hvor de nye pædagogiske redskaber og metoder kommer i spil. Det kan være med til at understøtte, at de nye metoder og tilgange arbejdes ind i en ny praksis.

Gennem en systematisk evaluering af egen praksis kan teamet få et billede af elevernes udbytte og erfaringer med de nye redskaber. På den baggrund kan teamet iværksætte de kommende indsatser, der skal arbejdes målrettet med i undervisningen.

Gensidig elevfeedback

Gensidig elevfeedback i undervisningen kan medvirke til at skærpe elevernes faglige blik på egne processer og produkter. Eleverne kan gennem en systematisk undervisningsintegreret "elev til elev" sparring træne faglig refleksion (faglige mål) og øget bevidsthed om egen læring. Derudover kan en gensidig elevfeedback i undervisningen medvirke til at skabe faglige fællesskaber, der sætter fokus på læringsmål og veje til at indfri dem.

Eksempler fra praksis

Underviserens bevidsthed og kompetence til for eksempel at udarbejde opgaver, at finde egnet undervisningsmateriale og tilrettelægge undervisningen i forhold til elevernes standpunkt har afgørende betydning for om eleverne trives på uddannelsen, om de bevarer motivationen og fastholdes og i sidste ende færdiggør deres uddannelse

I dette afsnit beskriver fire af de skoler, der deltog i forløbet med Progressiv Læring, de redskaber og metoder, som de har udviklet og afprøvet.

Udvikling af et fælles sprog med PL-hjulet

Uddannelsesleder Conni Parsner, samt fagunderviserne Gitte Christiansen og Gunver Nøhr Jensen fortæller, hvad det har betydet for teamarbejdet og udviklingen af et fælles sprog, at de har deltaget i kompetenceudviklingsforløbet "Progressiv læring" i 2015.

Conni Parsner fortæller indledningsvis, at underviserne på SKT igennem de sidste år har arbejdet målrettet med Cooperative Learning. Derfor faldt det dem også naturligt at deltage i indsatsen "Progressiv Læring" (PL). De temaer og fokusfelter, der er i PL og Cooperative Learning supplerer hinanden og kan på den led være med til at skabe et solidt pædagogisk fundament i relation til reformens krav om tydelighed i mål og opgaver over for eleverne.

"Det er nogle centrale spørgsmål, som har været bærende for processen med Progressiv Læring hos os. Det har fx været: Hvad skal eleverne lære og kunne, når de er færdige med grundforløb 1 og 2? Hvordan skal de lære det, og hvorfor skal de lære det? Her har PL-hjulet gjort det tydeligt for os, at vi skal tænke alle elementer ind og få dem beskrevet", forklarer Conni Parsner.

Underviserne skulle i foråret 2015 i gang med at omsætte reformens pædagogiske intentioner og tænke dem sammen med formål og mål for grundforløbene. I fællesskab valgte Conni og teamet, at det skulle være en proces, som alle på grundforløbet var en del af. Arbejdet startede med, at hele teamet gennemgik bekendtgørelsernes krav til planlægning og organisering. Da det var på plads tog teamet fat på en snak om, hvad de forskellige mål betød, og hvordan eleverne skulle tilegne sig dem.

Gennem den proces opnåede teamet, at alle fik en klar forståelse af kravene til undervisningen. De kunne nu gå i gang med at planlægge de enkelte mål i forhold til hinanden. Det resulterede i en række væsentlige refleksioner som fx:

"Hvilke mål skal eleverne starte med, og hvordan skal de arbejde med dem, så det giver mening?"

"Skal samme mål optræde i flere moduler, og hvordan kan vi se, at eleverne har tilegnet sig den viden, der ligger i målet?"

PL-hjulet blev brugt til at skabe struktur og overblik på grundforløb 1 og 2, så alle i teamet var enige om rækkefølgen. Det blev samtidig en begrundelse for, hvorfor målene indbyrdes var placeret, som de var, når der efterfølgende skulle udarbejdes modulbeskrivelser og læringsforløb. Over en god måneds tid kørte processen med at beskrive indholdet af grundforløbene, samt indbyrdes at diskutere de pædagogiske og didaktiske overvejelser omkring forløbene.

Gitte Christensen, forklarer:

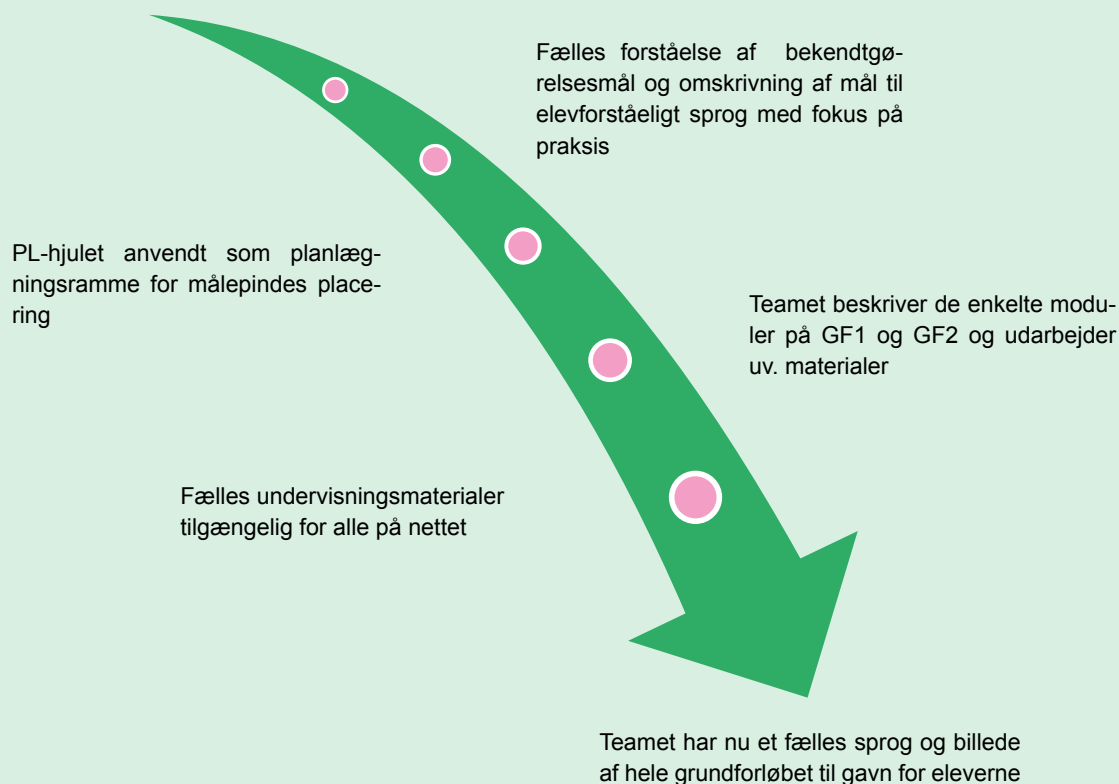
"Efter at formål og mål står øverst på alle oplæg og opgaver, spørger eleverne nu sjældent underviserne - hvorfor?"

Teamet er gennem arbejdet med PL blevet meget bevidste om de nye mål og krav til undervisningen. Men det, der rigtig

har rykket, er dog processen med at omskrive alle mål til et sprog eleverne kunne forstå. Det betød, at underviserne efterfølgende stod med et fælles sprog og en fælles forståelse for modulernes opbygning og indhold.

Udvikling af fælles sprog i teamet gennem anvendelse af PI-hjulet

Figur 7

Figur viser, hvordan skolen har udviklet et fællessprog gennem PL hjulet

Der har i hele processen været fokus på at skabe mening i undervisningen for eleverne. Derfor faldt det også teamet af undervisere naturligt at lave en fælles skabelon og have fælles materialer, der kunne beskrive og forme undervisningsforløbene.

"Alle i teamet har udviklet et fælles sprog gennem processen med omskrivning af målpinde for modulerne", siger Gunver Nøhr Jensen.

Det fælles materiale ligger i dag på et netværksdrev, som alle har adgang til. Materialet bliver løbende opdateret, fordi undviserne hele tiden indarbejder og udvikler på dem. De enkelte modulbeskrivelser og læringsforløb bliver løbende taget op på teammøder for at sikre, at der stadig er enighed om, hvordan det skal se ud.

"Teamet føler ejerskab til undervisningsmaterialerne, fordi alle opgaver er udviklet i fællesskab og er tilgængelige på et fælles drev, hvor alle må bruge alt", forklarer Conni Parsner.

Fagets discipliner trænes i praksis

Eleverne øver sig i det rette håndslag

Relationer: Elever bliver set og hørt

På Herningsholm har tømrerafdelingen deltaget i indsatsen Progressiv Læring (PL). Afdelingen har arbejdet systematisk med at sætte værktøjerne i spil i afdelingens pædagogiske og didaktiske tænkning. Når undervisningsforløb skal planlægges og beskrives bliver PL-hjulet brugt som overordnet ramme i underviser-teamets fagdidaktiske overvejelser.

Afdelingen har altid haft en struktureret og systematisk tilgang til pædagogisk planlægning, og derfor har den haft nemt ved at indarbejde ideerne og tanker fra PL-hjulet. Et andet element i PL, som teamet har arbejdet systematisk med, er feedback til den enkelte elev i undervisningen. Her har de erfaret, at feedback og aktiviteter, der skaber relationer, har en positiv effekt på elevernes trivsel og indlæring. Derfor er det netop også de relationskabende aktiviteter, der bliver sat fokus på i artiklen her.

Et positivt læringsmiljø og en positiv skolekultur opstår ikke af sig selv. Der skal arbejdes bevidst fra skolens ledelse og

i de enkelte underviser-teams, når nye pædagogiske tanker skal finde fodfæste og indarbejdes i den eksisterende skolekultur. Tømrer-teamet på Herningsholm er et godt eksempel på, hvordan et team kan udvikle deres egen pædagogiske praksis efter at have deltaget i et kompetenceudviklingsforløb, hvor fokus er på følgende elementer, der trænes i praksis:

- Tydelige mål
- Læringsfællesskab
- Positivt læringsmiljø
- Kontinuerlig feedback

Evalueringen af indsatsen var meget positiv, da det sluttede i 2015. Mange erfaringer med indsatser er desværre, at det er svært at få ideer og tanker til at leve videre, når der ikke er ekstra timer til refleksion og udvikling. Det er dog ikke tilfældet med tømrer-teamet på Herningsholm Erhvervsskole, hvor de tanker og ideer, der ligger i PL, har vundet indpas i

den daglige praksis. Det kan også skyldes, at de fokusfelter, der ligger i indsatsen, går godt i spænd med den aktuelle praksis i afdelingen.

Arbejdet med relationer kan fx starte, når eleverne træder ind ad døren, hvor de skal markere egen motivation og stemning ved at sætte enten en rød, gul eller grøn magnet på en tavle ved indgangen. Det er de samme farver, der bruges som feedback til undervisernes oplæg og gennemgang.

Rød = ikke med
Gul = delvist med
Grøn = helt med

På baggrund af farven på tavlens brikker kan underviseren tilpasse starten på ugen eller dagen alt efter elevernes motivation og stemning. Er der mange gule og røde brikker, skal der snakkes om, hvad årsagen er til det. Det er frivilligt, om eleverne vil uddybe deres farvevalg, men hvis de gør det, så "kobler" underviseren sig på elevens fortælling gennem en lyttende adfærd, og det samme gør de øvrige elever. Det gør, at relationerne på holdet udvides med, at eleverne får en baggrundsforståelse for hinanden. De problemstillinger, der bliver taget op er ofte nogle, som resten af holdet kan nikke genkendende til, og på den måde oplever eleverne, at de ikke er alene om at have det svært ind imellem. Denne kobling letter underviserens overgang til læringsrummet, så eleverne kan lægge oplevelserne bag sig og koncentrere sig om dagens opgaver.

Tømrerteamet arbejder bevidst på at tilrettelægge relationsskabende elementer i deres opgaver, så eleverne gennem praksis oplever betydningen af samarbejdets positive og negative dimensioner. Det er undervisernes erfaring, at netop relationsarbejdet på holdene er med til at fastholde elever, fordi de oplever at blive set og hørt.

Eleverne samarbejder omkring opgaveløsningen

Arbejdstegningen studeres i fællesskab

Progressiv Læring og fokus på feedback

På ZBC i Næstved besluttede rektor Martin Lasse Hansen Sieben, at skolen skulle implementere værktøjerne fra Progressiv Læring (PL). Derfor deltog alle undervisere i kompetenceudviklingsforløbet omkring PL. Martin har igennem hele forløbet fokuseret på, at indsatsen skulle give undervisere nogle enkle og funktionelle redskaber i den daglige undervisning, samtidig med, at han ønskede, at der blev skabt et fælles grundlag for alle pædagogiske medarbejdere på skolen. Martin og faglærer Henrik Foged Bach Pedersen fortæller her om forløbet.

Martin forklarer:

”Det er altafgørende for udbyttet, at jeg, som leder kan redegøre for, hvorfor vi deltager i indsatsen Progressiv Læring, fordi det er mit ansvar at lærerne skal bruge tid på at sætte sig ind værktøjet ”.

PL-hjulet har været i centrum gennem hele indsatsen på ZBC Næstved. Martin valgte fra første færd at gøre PL til et fælles anliggende for alle ansatte, så underviserne kunne videndele på kryds og tværs i organisationen.

Skolen havde et godt og solidt pædagogisk fundament inden starten på PL. Skolen oplevede, at de pædagogiske teorier og redskaber blev sat i system gennem det fælles sprog, som PL satte rammen for.

”Min ide med indsatsen var at få en enkel og god model som didaktisk tænkeramme,” siger Martin.

Fordi alle undervisere deltog, skabte PL-hjulet en struktur og en ramme på tværs af organisationen. PL-hjulet har fungeret som et strukturredskab, der sørger for, at underviserne får snakket om væsentlige pædagogiske emner, når de planlægger, igangsætter, gennemfører og afslutter deres undervisning. Underviserne har desuden løbende givet hinanden og eleverne feedback på proces og udbytte under hele indsatsen.

Faglærer Henrik Foged Bach Pedersen fortæller, at PL-hjulet har skabt en ramme, der sætter et system op om undervisningen, fordi eleverne involveres langt mere inden underviserne går i gang med et nyt emne. I dag starter un-

derviserne med at afdække: "Hvor er I? Efterfølgende skaber de forbindelseslinjer i stoffet bagud- og fremadrettet for eleverne. Underviserne gør langt mere ud af at skabe mening for eleverne.

Henrik uddyber, at fordi der er fokus på mål og feedback i undervisningen, er mange undervisere blevet mere tydelige i deres kommunikation, når de skal forklare, hvorfor eleverne skal undervises i et givent emne. Gennem brug af PL-hjulet i planlægningsfasen bliver stoffet i lærebøgerne ikke læst lineært, men sat ind i en aktuel kontekst, hvor det giver mening, og det bliver dermed nærværende for eleverne på en hel anden måde.

Henrik Foged Bach Pedersen:

"Underviserne er blevet bedre til at forklare undervisningens – hvorfor?"

Indsatsen omkring PL har også afsat tydelige spor på den feedback, eleverne modtager. Underviserne bruger i dag langt flere redskaber, når de skal give eleverne en tilbagemelding. Det kan være i form af en struktureret dialog omkring indfrielse af mål, hvor underviseren giver eleven et billede af, hvor langt han/hun er fra indfrielsen af målet. Eller ved mundtlige fremlæggelser på holdet, hvor de forskellige grupper kommer på banen. Her giver underviseren en feedback til gruppen, som handler om form og proces, så eleverne bliver klogere på, hvad de skal have fokus på fremadrettet. I feedbacken bruges også spørgerammer, der skal besvares individuelt og skriftligt, som underviseren efterfølgende giver en skriftlig tilbagemelding på. Hvis der er behov, kan eleverne få en lydfil med spørgsmål, som de så besvarer. Her giver underviseren også en mundtlig besvarelse.

Samlet set er underviserne blevet mere opmærksomme på betydningen af feedback og dialog, så eleverne derigennem bedre kan se meningen i det, de arbejder med.

Eleverne arbejder individuelt og i grupper alt efter emne

Eleverne fremlægger for hinanden på holdet

Progressiv Læring og systematisk opfyldelse af mål

På erhvervsuddannelsen på Niels Brock arbejder man med udvikling af undervisernes kompetencer, så de løbende matcher de krav, som det pædagogiske felt stiller. Samtidig er det vigtigt for skolen at holde fast i de overordnede pædagogiske principper, der ligger for skolen. Det er i det lys, indsatsen med Progressiv Læring (PL) skal ses: som et tiltag hvor ny viden, der sikrer, at underviserne har de nødvendige pædagogiske kompetencer indarbejdes i en eksisterende pædagogisk ramme, uden at give køb på nogen af delene.

Skolens kvalitetssystem hjælper desuden undervisere og ledelse med at få et realistisk blik på egne aktiviteter. Derudover sætter skolen fokus på, hvordan der bedst følges op på, at underviserne omsætter den ny viden til praksis i den daglige undervisning. Det uddyber pædagogisk konsulent Jan Christensen. Jan har været tovholder på PL-indsatsen i perioden 2015/16 og samtidig været involveret i processen med at udforme de pædagogiske principper for Niels Brock. De pædagogiske principper har været gældende siden efteråret 2014, og de består af fem overordnede retningsmårer.

De pædagogiske principper på Niels Brock er:

- Professionalisme
- IKT-baseret læring
- Praksisnær læring
- Problemløst læring
- Innovativ og internationalt orienteret læring

I skolens pædagogiske principper er EUD-reformens fire klare mål for undervisning tænkt ind. I arbejdet med PL har det været vigtigt for skolen, at underviserne ikke skulle opleve det som en ekstra dimension i den pædagogiske værktøjskasse, men derimod som en konkretisering af skolens pædagogiske principper.

Skolens fremgangsmåde til arbejdet med PL var at samle alle underviserne til et kick-off arrangement i juni måned 2015, hvor indsatsfelterne fra PL blev gennemgået og forklaret. På den måde blev det tydeligt for alle, hvordan de pædagogiske mål i PL understøttede og supplerede skolens eksisterende pædagogiske principper.

Efter kick-off arrangementet arbejdede de enkelte teams med udvikling og supervision i eget område med følgende fire elementer:

- Feedback og klare mål
- Kollegial supervision
- Læringsbuddies
- PL-hjulet

Underviserne har haft stort udbytte af den struktur og tænkning som PL-hjulet repræsenterer, fordi værktøjet hjælper underviserne med at tænke i helheder, når de planlægger læringsmål i deres undervisning.

I forbindelse med PL blev tænkningen omkring kollegial supervision revitaliseret med nye elementer. Det førte et helt nyt koncept med sig, hvor kollegial supervision og udvikling af undervisningen på Niels Brock går hånd i hånd. Det arbejde har åbnet et rum for fælles refleksioner omkring undervisningen, hvor fokus har været på tydelige læringsmål og underviserens feedback til eleverne.

Skolen har sikret forankring af værktøjerne i PL gennem en række indikatorer, som giver en systematisk feedback til underviserteamet og lederne omkring den pædagogiske indsats. På baggrund af Jans sammenfatning af resultater, der er kommet ind, opstiller uddannelseschefen de mål og indsatser, der skal være gældende for det kommende år. Derved sættes den overordnede dagsorden for skolens pædagogiske og didaktiske arbejde.

Jan præsenterer efterfølgende samme dagsorden på et selvevalueringsmøde for de enkelte teams. Alle teams forholder sig også til egen undervisning og den feedback, som eleverne har bidraget med. Inden teamet selv kigger på evalueringerne, har Jan præsenteret teamets succeser og de områder, hvor resultaterne kalder på en indsats.

Pædagogisk dag med fokus på læringsmål

Erfaringsudveksling omkring kollegial supervision

Herefter arbejder underviserteamet med at formulere mål for indsatsfelterne for det kommende år, som efterfølgende skrives ind i teamets handlingsplan. Derved sikrer skolen, at de indsatsfelter, som skolen arbejder med på det overordnede plan, også bliver fulgt til dørs i undervisernes praksis. Skolen har på den måde sikret en forankring af en ny praksis hos underviserne gennem klare mål, tydelig feedback og kollegial supervision til glæde for elevernes læring.

Perspektiver (ved Rambøll)

Evalueringen

FastholdelsesTaskforcens indsat om Progressiv Læring er blevet evalueret. Formålet med evalueringen er, at:

- afdække om FastholdelsesTaskforcens indsatser styrker elevmålgruppens fastholdelse.
- afdække om og hvordan de forskellige værktøjer og indsatser bidrager til fastholdelseeffekten.
- bidrage med viden løbende, der kan understøtte aktiviteter på samarbejdsskolerne.

Evalueringen af indsatsen af Progressiv Læring er foretaget af Rambøll Management Consulting og Nationalt Center for Kompetenceudvikling ved Aarhus Universitet. Rambøll har haft det overordnede ansvar for evalueringen.

Evalueringen af Progressiv Læring er gennemført som en kvantitativ effektanalyse i 2016 og som en kvalitativ virkningsevaluering fra 2014-2016. Virkningsevalueringen er baseret på observationer, interviews og selvevalueringer på otte skoler og på logbogsdata om implementeringsprocessen.

Progressiv Læring styrker fastholdelsen

Værktøjet Progressiv Læring har været med til at mindske frafaldet på de skoler, der har anvendt værktøjet. Det gælder både for FastholdelsesTaskforcens specifikke målgruppe (socialt udsatte unge, unge fra uddannelsesfremmede miljøer, unge fra etniske minoriteter) og for erhvervsskolerens øvrige elever.

Evalueringen viser specifikt, at den enkelte elevs sandsynlighed for fastholdelse er signifikant større på de hold, hvor underviserne har deltaget i kompetenceudviklingsforløbet i Progressiv Læring.

I undervisningsrummet

Efter at underviserne har deltaget i et kompetenceforløb om Progressiv Læring er de blevet mere bevidste om betyd-

ningen af, at eleverne oplever progression i undervisningen. Underviserne er i stand til at anvende Progressiv Læring, og de anvender værktøjet i deres undervisning.

Der er stor forskel på, hvordan underviserne opfatter indholdet i værktøjet, og hvilke dele af værktøjet, de anvender. Men 'synlige og klare mål' er et omdrejningspunkt. Det er vigtigt, at eleverne har en klar opfattelse af, hvad de skal lære. Det er vigtigt, at de ved, hvorfor de skal lære det. Det er vigtigt, at de oplever, at de har lært noget. Det er derfor vigtigt, at underviseren gør undervisningens mål klart for eleverne, og at underviserne systematisk arbejder med at synliggøre, i hvilken udstrækning de enkelte elever har nået målene.

Der er to vigtige forhold, som underviserne arbejder med i forbindelse med realiseringen af Progressiv Læring. Det ene er, at underviserne lægger mere vægt på feedback til eleverne end tidligere. Underviserne giver forskellige former for feedback. Fra den positive og spontane kommentar til den systematiske og differentierede tilbagemelding til den enkelte elev om, hvordan læreprocessen forløber. Det andet er anvendelsen af test til synliggørelse af elevernes progression. Testen kan have forskellige former. Fra blot at 'indlede med at sige, hvad man skal lære i denne time, og så i slutningen af timen få eleverne til at formulere, hvad det er, de nu kan', til systematisk tilbagevendende 'før og efter test' af den tilegnede viden. Evalueringen viser, at eleverne oplever underviserens feedback meget positivt, og at de er glade for test, som giver dem en oplevelse af, at de har lært noget.

Citater fra elever

"Jeg går tit hjem til mine forældre og fortæller, at jeg har lært det og det. Så fortæller man lige, hvad der er sket til aftensmaden fx. Det er rigtig tydeligt, hvad man får ud af undervisningen."

"Det er motiverende, hvis man har et mål med det, man laver. At have et personligt mål. Ikke bare det mål, læreren har. Men et mål for os selv – så vi kan se lyset. Så vi kan sige jeg er så tæt på nu."

Opmærksomhedspunkter for skolerne

Hvis man på en skole planlægger at implementere et nyt pædagogisk tiltag i en undervisergruppe peger erfaringerne fra implementeringen af Progressiv Læring på, at:

- man nøje overvejer, hvordan organiseringen af undervisningen på skolen tilpasses på en sådan måde, så de pædagogiske principper kan realiseres.
- underviserne erkender et behov for ændring, klargør disse behov i forhold til kompetenceønsker og oplever nytten af det nye pædagogiske tiltag.
- indholdet i undervisernes kompetenceudvikling bygger videre på den udvikling, som er i gang på skolerne, og på den viden og de erfaringer, som underviserne har.
- samspillet mellem nye aktiviteter og allerede igangværende aktiviteter koordineres, så der opstår en synergieffekt.
- der skabes fora, hvor underviserne kan opsamle og evaluere erfaringer.
- der i undervisergrupperne arbejdes med en fælles forståelse af de pædagogiske principper bag Progressiv Læring.
- lederne aktivt bakker op om den nye pædagogik, og at der på skolen er organisatorisk fokus på opfølgning og forankring. Der sker mest på de skoler, hvor det er en fælles forpligtelse at komme i gang med at bruge det nye.

Muligheder

Evalueringens resultater peger på, at anvendelsen af principperne om Progressiv Læring har en positiv effekt på undervisningen i almindelighed. Underviserne oplever generelt principperne anvendelige og nyttige. Eleverne oplever

tilsvarende en positiv værdi i at kunne se, hvad der er målet med såvel den enkelte undervisningssekvens som det samlede uddannelsesforløb.

Andre skoler vil kunne få glæde af at styrke skolens pædagogisk-didaktiske kompetencer ved at gøre brug af principperne om Progressiv Læring.

Det anbefales, at principperne om Progressiv Læring også anvendes i forhold til undervisernes egen kompetenceudvikling. Underviserne skal klart opleve, at de har lært noget, og de skal være i stand til at formulere og tale om det, de har lært. Dette gælder ikke mindst i forhold til den skolebaserede del af undervisernes kompetenceudvikling.

Skolerne gennemfører mange forskellige aktiviteter for at fastholde eleverne. Det fremgår, at underviserne lægger vægt på:

- Arbejdet med sociale relationer i klassen og at underviserne har relationskompetence.
- Et godt socialt miljø i klassen, 'det sociale og private gør eleverne trygge ved os'.
- Variation i undervisningen og praktiske øvelser.
- Differentieret undervisning, 'der tager udgangspunkt i eleverne'.
- At kunne tale om personlige problemer i forhold til meget svage og socialt udsatte elever.

Både undervisere og elever har en opfattelse af, at Progressiv Læring er en vigtig faktor for fastholdelse. Men det er samtidig opfattelsen, at andre faktorer spiller mindst lige så stor rolle. I en fremadrettet strategi bør disse forhold tænkes sammen med principperne for progression, så arbejdet med fastholdelse integrerer de forskellige faktorer i en samlet indsats.

Litteratur og bidragsydere til hæftet

Litteraturliste

Hattie, John (2013). *Synlig læring - for lærere*. Del 3. København: Dafolo

Lausch, Bente, Jakobsen, Karin Hartje & Sørensen, Karsten Holm (2014). *Feedback i erhvervsuddannelserne*. København: Dafolo.

Nottingham, James (2013). *Nøglen til læring - hvordan opmuntrer og inspirerer du til optimal læring?* København: Dafolo.

Bidragsydere til hæftet

Leverandør

LæringNu (tidligere konsortiet Inteam og Schmidt & Schmidt) har været leverandører til kompetenceudviklingsforløbet Progressiv Læring. Niklas Örnfelt fra Inteam har undervist i Progressiv Læring på kompetenceudviklingsforløbet.

Evaluator

Rambøll Management Consulting (Rambøll) og Nationalt Center for Kompetenceudvikling (NCK) ved Aarhus Universitet har udarbejdet den gennemgående evaluering af indsatsen omkring Progressiv Læring. Med afsæt i denne evaluering har Rambøll og NCK bidraget med perspektivering til dette hæfte.

Erhvervsskoler

Tak til følgende erhvervsskoler for at medvirke i praksis-eksemplerne i hæftet:

- Skolen for Klinikassistenter og Tandplejere (SKT), København
- Herningsholm Erhvervsskole
- ZBC, Næstved
- Niels Brock, København

Undervisningsministeriet

Erik Findalen, Kristine Hecksher og Svend Erik Sørensen er konsulenter i FastholdelsesTaskforcen i Undervisningsministeriet. De har alle bidraget med tekster og praksis-eksempler.

Progressiv Læring

- Tydelige mål og kontinuerlig feedback

Progressiv Læring handler om at videregive metoder, der kan styrke et positivt læringsmiljø, læringsfællesskaber, tydelige mål og kontinuerlig feedback.

Hæftet giver en række eksempler på, hvordan metoderne kan bruges i praksis, og belyser samtidig det teoretiske og metodiske grundlag. FastholdelsesTaskforcen håber, at hæftet giver undervisere på erhvervsskolerne inspiration, indsigt og mod til selv at afprøve elementer fra Progressiv Læring.

Hæftet er baseret på FastholdelsesTaskforcens samarbejde med en række erhvervsskoler i perioden 2013-2017.

FastholdelsesTaskforcen har haft til formål at styrke motivationen hos elever, der har svært ved at gennemføre en erhvervsuddannelse. Det sker ved at løfte kvaliteten af grundforløbet på erhvervsuddannelserne.